

Více než 800-leté dějiny kláštera Osek jsou zrcadlem české i evropské minulosti, střídavým vzestupem sestupem. Patří k nim léta blahobytu a rozkvětu právě tak jako léta útlaku a úpadku. Pozoruhodné je, že se cisterciáci vždy zase do Oseka vraceli a podstupovali těžkosti nového začátku. Díky mnichům a prozíravosti opatů vděčí Osek jeho jedinečný a dodnes žijící klášter.

Řád ‚bílých mnichů‘ se stal již brzo po svém založení roku 1098 v burgundském Citeaux ve Francii hnací silou christianizace a rozšiřoval znalosti v zemědělském, lesním a vodním hospodářství, v architektuře a pokrokových řemeslech po celé Evropě. Na pozvání Slávka Velikého, nejvyššího komořího v českém království a purkrabího v Bílíně, přicházejí cisterciáci z Wadsassenu v horní Foci a zakládají v roce 1196 klášter v Oseku. Románským opatským kostelem začíná v letech 1206 až 1221 stavba kamenného kláštera. Následují konventní budovy, jejichž stavební sloh postupně přechází do moderní gotiky.

Východní křídlo se slavnou kapitulní síní vzniká za opata Slavka z Hradišic, který se stal jako vnuk zakladatele prvním českým opatem Oseka. Vzestup a rozkvět kláštera končí za husitských válek. V roce 1421 dochází k prvnímu zpusťování opatství, další přepadení v roce 1429 přežilo jen málo mnichů. Klášter vedl od té doby nuzný život, prodával stále více své statky, až byl v roce 1580 - v silně zadluženém klášteře žilo již jen šest mnichů - nakonec zrušen a stal se na 46 let letním sídlem pražských arcibiskupů. Teprve v roce 1626 byl Osek vrácen cisterciákům.

K velkému rozkvětu kláštera dochází po skončení třicetileté války. V roce 1650 nastupuje opat Laurentius Scipio, který více než 40 let úspěšně vedl opatství a položil základy, na nichž klášter po další staletí rozvíjel svůj duchovní i hospodářský vliv v severních Čechách. Byl obnoven za války vyhořelý kostel a vystavěny dílny, statky a hospodářské budovy. Velká ovocná a

zelinářská zahrada vzniká západně od kláštera. Jeho nástupce se již může na stabilním hospodářském základu věnovat výstavbě opatství.

Benedikt Littwerig, opat v letech 1691 až 1726, provedl barokní přestavbu, rozšíření a výzdobu, které dodnes charakterizují obraz kláštera. Pro stavbu získal předního architekta a stavitele Oktavia Broggia. Šest let trvalo, než byla roku 1718 ukončena detailní přestavba kostela. Vznikla prelatura, klášterní knihovna, lékárna, pivovar a první textilní manufaktura. Opat Littwerig povolal do Oseka slavné umělce té doby a dovedl klášter k vrcholu barokního umění.

Opat Jeroným Besnecker dal založit barokní zahrady roku 1726 opatskou zahradu před východním křídlem nové prelatury a roku 1728 konventní zahradu jižně od kláštera. Opat Mauritius Elbel obhájil úspěšně Osek jako eden z pouhých dvou českých cisterciáckých klášterů proti reformám císaře Josefa II., spojeným s rušením klášterů v roce 1783. Opat založil obrazovou galerii, přírodovědecký kabinet, dal vymalovat opatský sál a rozšířit opatskou zahradu do dnešní velikosti. 19. století spatřuje v klášteře především stánek literatury a vědy, sociální a církevně politické angažovanosti. Rozšiřuje se hospodářské podnikání, klášter získává prostředky z uhelných dolů, ovocnářství a pronájmem zemědělské půdy.

Roku 1811 převzal klášter dřívější jezuitské gymnázium v Chomutově. Opatem Klementem Zahrádkou byl roku 1844 založen klášterní hospital. V letech 1875 až 1877 byl klášter za opatů Salesia Mayera a Ignáce Krahle kompletně obnoven a zahrady upraveny v anglickém krajinném slohu.

Za opata Theobalda Scharnagela prožívá klášter obě světové války a 1921 redukci nemovitostí při pozemkové reformě. 1943 přebírá klášter opat Eberhard Harzer, roku 1945 byl internován a 1946 vysídlen do Rakouska. Němečtí mniši museli klášter opustit. V klášteře pak žijí do roku 1950 salesiáni a mají tam učiliště. Po zrušení všech klášterů ve státě zde vznikl internační tábor pro řeholní kněze a od roku 1953 pro řeholnice. Nový cisterciácký život nastal po převratu, kdy byl klášter vrácen řádu a 1991 nastoupil jako 45. opat osecký Bernhard Thebes -po 46 letech přerušení. Za podpory mnoha lidí se věnuje především znovuoživení křesťanské víry, péči o bezdomovce a obnovení rozsáhlého historického objektu oseckého kláštera.

Zdroj: www.historie.osek.cz